

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK 46

2/2012

Environmentálne riziká a škody

Slovné spojenie „environmentálne riziká“ zaujme pozornosť každého človeka. Vo svojej podstate totiž predstavuje skrytú hrozbu tak pre kvalitu ovzdušia, povrchovej a podzemnej vody alebo záber pôdy, ako aj skrytú hrozbu pre rastliny, živočíchy a, samozrejme, pre samotného človeka. Preto vzniká otázka, ako by sme mali jednoznačne definovať, čo je vlastne riziko a následne, čo je environmentálne riziko. Dá sa merať, kvantifikovať? No, neexistuje len jedna jediná definícia rizika. Podobne neexistuje len jeden jediný prístup, ako ho hodnotiť a ako ho minimalizovať.

Vzniknutú alebo environmentálnu škodu vieme celkom presne definovať, merať, kvantifikovať, pretože sa jedná o konkrétnu situáciu. Škoda je merateľná nepriaznivá zmena prírodného zdroja alebo merateľné zhoršenie funkcií prírodného zdroja, ku ktorým môže dôjsť priamo alebo nepriamo. Environmentálna škoda je ujma na chránených druhoch a chránených biotopoch, vode a pôde, čo je ešte podrobnejšie špecifikované.

Na človeka možno najúčinnnejšie pôsobí slovné spojenie zdravotné riziko v súvislosti so životným alebo pracovným prostredím. Aj v tomto prípade je hodnotenie veľmi zložitá a nedá sa posudzovať len na základe jedného zdroja informácií. V súčasnosti sa na Slovensku vykonáva identifikácia a podrobný výskum environmentálnych rizík. V mnohých prípadoch nie je známe, čo staré záťaž obsahujú.

Niekedy zvykneme hovoriť, že risk je zisk. Ale cielene premeniť risk na zisk je veľmi podnecujúca úvaha. Pri čítaní jednotlivých článkov venovaných tejto téme si uvedomujeme, že človek takmer pri každej činnosti má do činenia s rizikom a musí sa rozhodovať, či je pre neho riziko prijateľné alebo už ohrozujúce, či dokonca neakceptovateľné. V reálnom živote je veľa príkladov, keď sa environmentálne riziká premieňajú na zisk, ale asi viac takých, keď na eliminovanie environmentálnych rizík vynakladáme veľké úsilie a prostriedky – bez zisku. Pohľad na Štátny program sanácie environmentálnych záťaží na roky 2010 až 2015, ktorý vypracovalo Ministerstvo životného prostredia SR v roku 2010, nám hneď naznačí, že premeniť v reálnom živote environmentálne riziká, predovšetkým zo starých environmentálnych záťaží, v prospech človeka je veľmi zložitá úloha, ktorá bude ešte veľmi dlho podnecovať záujem výskumníkov o nové a nové riešenia, ďaleko za horizontom najbližších rokov.

Juraj Ladomerský

Obsah

V. Dombek, V. Dirner: Úvod do problematiky environmentálneho rizika	59
E. Michaeli, M. Boltíziar, V. Solár, M. Ivanová: Skládka priemyselného odpadu lúženca ako príklad environmentálnej záťaže pri bývalej Niklovej hute v Sereďi	63
J. Vráblíková, P. Vráblík: Environmentálna záťaž v Podkrušnohoří – stav a možnosti jejich snižování	69
M. Majerník, M. Tkáč, M. Bosák, P. Andrejovský: Manažérstvo environmentálnych rizík odkalísk troskopoplovej zmesi	76
P. András, V. Dirner, J. Krnáč, I. Turisová, S. Kharbish, G. Buccheri: Speciácia antimónu ako indikátora toxicity na opustených ložiskách medi v Lubietovej a Španej Doline	81
J. Kolečka: Hodnocení rizika toxické havárie s modelováním a vizualizací podkladů	84
M. Drimal, K. Balog: Hodnotenie zdravotných rizík v kontexte posudzovania vplyvov na životné prostredie	89
E. Chmielewská: Environmentálne hrozby rizikových látok a zmierňovanie ich vplyvov na životné prostredie	93
M. Zelenáková, L. Gaňová: Zhodnotenie povodňových škôd v roku 2010 na východnom Slovensku ..	98
D. Fazekašová, L. Bobuľská: Pôdne organizmy ako indikátor kvality a environmentálneho stresu v pôdnom ekosystéme	103
Recenzie	
H. Žarnovičan: Tatry očami mladej vedkyne	106
E. Reichrtová: Zdravie a prírodné podmienky	108
Aktuality	
M. Kozová, K. Pavličková, E. Paudítšová: 8. svetový kongres Medzinárodnej asociácie pre krajinnú ekológiu	109
J. Špulerová: Ekosystémové služby a výmena skúseností medzi európskymi krajinami	111

Contents

V. Dombek, V. Dirner: Introduction to Environmental Risks Problems	59
E. Michaeli, M. Boltiziar, V. Solár, M. Ivanová: The Landfill of Industrial Waste – lúženec near the former Nickel Smelter at Sereď Town as an Example of Environmental Load.....	63
J. Vráblíková, P. Vráblík: The Environmental Loads of the Podkrusnohori Region – Conditions and Possibilities of their Reduction	69
M. Majerník, M. Tkáč, M. Bosák, P. Andrejovský: Management of Environmental Risk Tailing Ponds Dross Ashes Mixture	76
P. Andráš, V. Dirner, J. Krnác, I. Turisová, S. Kharbish, G. Bucheri: Antimony Speciation as a Indicator of Toxicity at Abandoned Cu-Deposits in Lubietová and Špania Dolina Villages	81
J. Kolejka: Risk Assessment of Toxic Accident Using Data Modelling and Visualizing.....	84
M. Drimal, K. Balog: Health Risk Assessment in Environmental Impact Assessment Framework..	89
E. Chmielewská: Environmental Threats of Hazardous Compounds and Mitigation of their Impacts on the Environment	93
M. Zelenáková, L. Gaňová: Flood Damage Assessment in 2010 in the Eastern Slovakia	98
D. Fazekašová, L. Bobuľská: Soil Organisms as an Indicator of Quality and Environmental Stress in the Soil Ecosystem	103

Reviews

H. Žarnovičan: Tatra Mountains with Eyes of a Young Scientist.....	106
E. Reichrtová: Health and Natural Conditions.....	108

News

M. Kozová, K. Pavličková, E. Pauditšová: The 8 th World Congress of the International Association for Landscape Ecology	109
J. Špulerová: Ecosystem Services and Exchange of Experience in European Countries	111

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME 46

2/2012

Environmental Risks and Damages

The word connection "environmental risks" calls everybody's attention. In its basis it is a hidden danger for air, surface and underground water quality or occupied soil as well as for plants, animals and of course man itself. So arises the question how to define what is risk and consequently what is environmental risk. Can it be measured, quantified? There is not only one definition of risks. Similarly there is not only one approach how to evaluate and minimize it.

Environmental risk can be precisely defined, measured, quantified because it is a real situation. Damage is a measurable negative change of a natural resource or measurable worsening of the functions of a natural resource which can appear directly or indirectly. Environmental damage is a damage on protected species and biotopes, water and soil that can be specified more exactly.

Man is the most influenced by the notion "health risk" in connection with the human or working environment. Also in this case the evaluation is very complex and cannot be done only on the basis of one information resource. At present in Slovakia is carried out the identification and detailed research of environmental risks. In many case is unknown what old loads contain.

Sometimes we used to tell that risk is benefit. But to change risk into benefit is a very stimulating thing. In reading of single papers devoted to this theme we consider that man almost in his all activities meets with risk and he has to decide that the risk is avoidable, threatening or unacceptable for him. In real life there are many examples when environmental risks change into benefits but there are more such ones when their elimination needs our huge effort and means – without benefits. The view on the State Sanitation Program of Environmental Load for the years 2010 to 2015 prepared by the Ministry of Environment of the SR in 2010 just defines that to change environmental risks for the benefit of man especially from old environmental loads is a very complex task and it shall stimulate the interest of researchers in new and new solutions for a long time.

Juraj Ladomerský